

Η ιεραποστολή στη Ρωσία - Α' Ιστορικά πλαίσια

/ Γενικά / Ορθόδοξη πίστη

1. Προέλευση και επέκταση των Ρως

Η φυλή των Ρως, όπως διαμορφώθηκε ύστερα από προσμίξεις, κατατάσσεται σήμερα στη σλαβική ομοεθνία και οι ανήκοντες σε αυτήν είναι επίσης γνωστοί ως ανατολικοί Σλάβοι. Η πλειονότητα των ερευνητών, αρχαιολόγων, φιλολόγων και ιστορικών, θεωρούν ως αρχική εστία των Σλάβων, οι οποίοι ανήκουν στην ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια [1], την περιοχή μεταξύ του ποταμού Βιστούλα και της Βαλτικής Θάλασσης [2]. Οι πρώτοι Σλάβοι κατοικούσαν σε δασώδεις περιοχές χωρίς ενιαία πολιτική διοίκηση, διεσπασμένοι σε πολλές ανεξάρτητες κοινότητες ή ηγεμονίες [3] με κέντρο ζωής την οικογένεια [4]. Το πολύ χαλαρό κυβερνητικό τους σύστημα και οι έντονες δημοκρατικές τους τάσεις δεν επέτρεπαν τον σχηματισμό κεντρικής οργανώσεως, βασικό βήμα της μετατροπής των μικρών φυλών σε έθνη· η μετατροπή αυτή έγινε με εξωτερική παρακίνηση αργότερα [5]. Τον 5ο μ.Χ. εξαπλώθηκαν νοτίως, προς τον Δούναβη και ανατολικά, ανάμεσα στα Καρπάθια και το λεκανοπέδιο του Ντονέτς. Στην πρώτη περίπτωση είναι γνωστοί ως Σκλαβηνοί. Υπάρχουν περί αυτών μαρτυρίες γραπτές αναγόμενες στον 6ο μ. Χ. αι., οι οποίες επίσης πληροφορούν και για τα ανατολικά φύλα, τους Άντες, η σχέση του κράτους των οποίων και του κράτους των Ρως, που δημιουργήθηκε αργότερα, δεν είναι ιστορικά θεμελιωμένα, παρά τις προσπάθειες που έγιναν [6]. Μετά την επί αιώνες διαμόρφωσή τους οι Σλάβοι

διακρίθηκαν από την επιστήμη σε τρεις μεγάλες ομάδες: στους Νοτίους Σλάβους (Σλοβένους, Σέρβους, Κροάτες, εκσλαβισθέντες Βουλγάρους), στους Δυτικούς Σλάβους (Μοραβούς, Πομεριανούς, Τσέχους και Σλοβάκους Πολωνούς) και στους Ανατολικούς Σλάβους (Ρώσους) [7].

Ένα από τα Σλαβικά φύλα κινήθηκε προς τα ανατολικά και εγκαταστάθηκε στις στέπες βορείως του Ευξείνου Πόντου [8]. Από τη περιοχή αυτή είχαν περάσει στο παρελθόν πολλοί εισβολείς (Σκύθες, Σαρμάτες, Γότθοι, Ούννοι, Άβαροι, Βούλγαροι) [9],[10]. Οι Άντες ήλθαν σε σύγκρουση με τους Γότθους και τους Ούννους και νικήθηκαν από τους ισχυρότατους Αβάρους. Όμως τα σλαβικά φύλα πέτυχαν να διεισδύσουν στην περιοχή αυτή είτε διά μέσου των δασών αφομοιώνοντας τις φιννικές και βαλτικές φυλές, είτε κατά μήκος των ποταμών Δνειπέρου, Ντβίνα, Λόβατ, Βολχώβ [11] κ.ά. ιδρύοντας αξιόλογα εμπορικά κέντρα, μεταξύ των οποίων το Κίεβο (στ' αι.) και το Νοβγκορόντ (ζ' αι.) [12]. Εκτός των ελληνικών αποικιών των παραλίων του Ευξείνου Πόντου, το πρώτο αξιόλογο κράτος της περιοχής υπήρξε αυτό των Χαζάρων, λαού τουρκικού [13], ο οποίος εγκαταστάθηκε στην περιοχή τον ζ' αι. με κέντρο την πρωτεύουσα του χαγανάτου Ιτήλ, στον Κάτω Βόλγα[14]. Λαός με υψηλότερο πολιτισμό [15] και σε θέση ευνοϊκότετη για την ανάπτυξη του εμπορίου [16] επιβλήθηκαν στα σλαβικά φύλα μέχρι και τον Ι' αι., οπότε δύο νέα νομαδικά τουρκικά φύλα, οι Ούγγροι και οι Πετσενέγοι, διετάραξαν τις σχέσεις Χαζάρων και ανατολικών Σλάβων [17]. Η παρουσία των Χαζάρων, εκτός του ότι προωθούσε τον ισλαμικό πολιτισμό [18], είχε ως αποτέλεσμα την επικράτηση διχονοιών και αταξίας ανάμεσα στα σλαβικά φύλα [19]. Την εποχή αυτή κάνουν την εμφάνισή τους οι Σκανδιναβοί στα παράλια της Βαλτικής [20].

Σχετικά με την εμφάνιση των Σκανδιναβών αυτών (ή αλλιώς Νορμανδών)[21] έχει δημιουργηθεί ιστορικό πρόβλημα το οποίο δίχασε τους ιστορικούς σε δύο σχολές, την «νορμαννική» και «αντινορμαννική» που υποστηρίζουν αντιστοίχως τη νορμανδική ή σλαβική καταγωγή των Ρως και του πρώτου ρωσικού κράτους, του κιεβινού [22]. Τελικώς η έρευνα κατεστάλαξε στη συμμετοχή και των δύο λαών στην δημιουργία του πρώτου ρωσικού κράτους [23]. Σύμφωνα με τη διήγηση του Χρονικού του Νέστορος τα σλαβικά φύλα αποφάσισαν να προσκαλέσουν τους Σουηδούς Βαράγγους (Βίκινγκς) που ονομάζονταν Ρως για να αναλάβουν τη διακυβέρνηση της χώρας και να επιβάλουν ομόνοια και ευταξία [24]. Σύμφωνα με το ίδιο Χρονικό οι Ρως, που είχαν εκδιωχθεί αρχικά από τους Σλοβένους του Νοβγκορόντ, τους Κριβίτσες του Σμολένσκ και τους Φίννες του Άνω Βόλγα, δέχθηκαν τώρα την πρόσκληση. Ο ηγέτης τους Ρούρικ, Σουηδός ή κατ' άλλους Δανός [25], εγκαταστάθηκε στο Νόβγκοροντ και οι δύο αδελφοί του στις πόλεις Μπιελόζερο και Ιζμπόρσκ [26]. Δύο άνδρες της ακολουθίας του Ρούρικ, οι Άσκολντ και Ντιρ, του ζήτησαν να τους επιτρέψει να επιτεθούν κατά της

Κωνσταντινουπόλεως. Βαδίζοντας όμως νοτίως αντίκρυσαν το Κίεβο, το οποίο εξηρτάτο από τους Χαζάρους, και στο οποίο παρέμειναν οι δύο άνδρες ως ηγεμόνες του σλαβικού φύλου των Πολιάνων. Έτσι από τα μέσα του 9ου αι. [27], έχουμε δύο ηγεμονίες ρωσικές, του Νόβγκοροντ και του Κιέβου [28]. Οι Σλάβοι προσέφεραν στα κράτη αυτά τη γλώσσα, τη λαϊκή βάση [29], όπως και μία οργάνωση στηριγμένη σε σλαβική αριστοκρατία γαιοκτημόνων και σε μια εμπορική τάξη [30], ενώ οι Ρως προσέφεραν το όνομά τους, τη νέα κρατική οργάνωση [31] και δι' αυτής την ενότητα των μεμονωμένων σλαβικών φυλών [32]. Οι Σκανδιναυοί που απετέλεσαν την ιθύνουσα τάξη αφομοιώθηκαν και τελικώς εκσλαβίσθηκαν [33].

Ο Όλεγ, διάδοχος του Ρούρικ στην ηγεμονία του Νόβγκοροντ, κατέλαβε το 882 μ.Χ. το Κίεβο από τους Άσκολντ και Ντιρ και έτσι έθεσε τέρμα στη χαζαρική κατοχή σ' αυτό, ενώ ταυτόχρονα επεξέτεινε την κυριαρχία του στις γειτονικές ανατολικές σλαβικές φυλές [34]. Παρ' ότι αυτός θεωρείται ο πραγματικός ιδρυτής του κράτους του Κιέβου, πρώτος αξιόλογος ιστορικά ηγεμών αυτού θεωρείται ο διάδοχος και ανεψιός του, Ιγώρ.

Η σύζυγός του, Όλγα, συνδέεται με το πρώτο σημαντικό βήμα στη μεταστροφή των Ρώσων στον Χριστιανισμό [35].

2. Σύντομο ιστορικό του εκχριστιανισμού των Ρως

Η ιστορία της Εκκλησίας της Ρωσίας χωρίζεται, όπως έχει επικρατήσει στους Ρώσους ιστορικούς, σε έξη μεγάλες περιόδους (α) από το Βάπτισμα των Ρώσων μέχρι τη μογγολική κατάκτηση (989-1240), (β) από τη μογγολική κατάκτηση μέχρι την διαίρεση της Μητροπόλεως Ρωσίας (1240-1462), (γ) από τη διαίρεση της Μητροπόλεως Ρωσίας μέχρι την ίδρυση του Πατριαρχείου (1462-1589), (δ) στην περίοδο του Πατριαρχείου Μόσχας (1589-1700), (ε) στη συνοδική διοργάνωση της Εκκλησίας της Ρωσίας (1700-1917) και (στ) στην περίοδο υπαγωγής της υπό το σοβιετικό καθεστώς (1917-1990). Η περίοδος που θα εξετασθή είναι η πρώτη, η οποία περιλαμβάνει πλην της ιεραποστολής και την εδραίωση της πρώτης Ρωσικής Εκκλησίας· αναφορές θα γίνουν και στην προ αυτής περίοδο, της πρώτης δηλαδή γνωριμίας των Ρώσων με τον Χριστιανισμό [36].

Πρέπει εδώ να επισημανθεί η έντονη προσπάθεια Ρώσων ιστορικών [37] να αποδείξουν, βασιζόμενοι σε σχετική αναφορά του Χρονικού του Νέστορος, ότι ιδρυτής της Ρωσικής Εκκλησίας είναι ο Απόστολος Ανδρέας και ότι «η ιερωσύνη ενός εκάστου Ρώσου ποιμένος ανατρέχει εις τον απόστολον Ανδρέαν» [38]. Πράγματι, το Χρονικό αναφέρει πως ο Απ. Ανδρέας μεταβαίνοντας από τη Σινώπη στη Ρώμη πέρασε από το Κίεβο και το Νόβγκοροντ και προεφήτευσε πως θα

δημιουργηθεί εκεί πόλη με πολλούς ναούς. Η περί του Απ. Ανδρέου παράδοση αυτή υποστηρίχθηκε [39] στα πλαίσια της θεωρίας της «Τρίτης Ρώμης», που άρχισε να αναπτύσσεται τον 16ο αι. και συνεχίζεται ως σήμερα [40], με απώτερο σκοπό την απόρριψη της μεσολάβησης του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στον εκχριστιανισμό των Ρώσων. Όμως η παράδοση αυτή δεν προσφέρεται ιστορικά, διότι οι ελληνικές πόλεις της Κριμαίας και της Σκυθίας τις οποίες επισκέφθηκε ο Απ. Ανδρέας δεν ανήκαν τότε στη ρωσική κρατική οντότητα, που δημιουργήθηκε αργότερα, αλλά ούτε καν Σλάβοι υπήρχαν στην περιοχή εκείνη. Το Κίεβο εκείνη την εποχή ήταν ακατοίκητο, ούτε ακόμη μαρτυρείται συνεχής ύπαρξη εκκλησιαστικής κοινότητας στην περιοχή. Η αναφορά του Χρονικού στον Απ. Ανδρέα πρέπει να συνδεθεί με την ίδρυση της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως από αυτόν, στην οποία υπαγόταν αρχικά η Εκκλησία Ρωσίας, αλλά και με την ανάγκη να τονισθεί η ιερότης του Κιέβου (χωρίς και να απορρίπτεται η αλήθεια της διηγήσεως) [41]. Άλλωστε και στη συνείδηση της Ρωσικής Εκκλησίας ως ισαπόστολος και ιδρυτής της υμνείται ο Βλαδίμηρος [42]. Παραλλήλως υπάρχουν και άλλες θεωρίες, περί αυτόνομης ιεραποστολικής δράσεως του ρωσικής καταγωγής επισκόπου Χερσώνος Αναστασίου, περί βουλγαρικής ή ρωμαϊκής ή πολυεθνικής ιεραποστολής, με στόχο την απόρριψη της ελληνικής μεσολάβησης[43],[44].

Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων του Κιέβου και των ανατολικών Σλάβων ευρύτερα, αποτελεί συνέχεια και εξέλιξη του εκπολιτιστικού έργου των ελληνικών πόλεων του Ευξείνου Πόντου, οι οποίες προετοίμασαν το έδαφος του προγραμματισμένου

σχεδίου του Μεγάλου Φωτίου για τον εκχριστιανισμό των Σλάβων τον 9ο αι.[45]. Οι ιστορικές πηγές και η παράδοση της Εκκλησίας δέχονται ως χώρο ιεραποστολικής δράσης του Απ. Ανδρέα, εκτός της Θράκης, της Μ. Ασίας και της Αχαΐας -όπου και μαρτύρησε- και την περιοχή γύρω από τον Εύξεινο Πόντο[46]. Στις πόλεις της χερσονήσου της Κριμαίας Σινώπη και Χερσώνα μαρτυρείται ύπαρξη χριστιανικών κοινοτήτων από τον α' μ.Χ. αι., μάλιστα η πρώτη παρουσιάζεται ως κέντρο των ιεραποστολικών εξορμήσεων του Απ. Ανδρέα στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας[47]. Η εκκλησιαστική οργάνωση της περιοχής είναι εμφανής και στο πλήθος των συνόδων που έγιναν στην περιοχή αυτή[48]. Στη διάδοση του Χριστιανισμού στην περιοχή συνέβαλαν και οι χριστιανοί αιχμάλωτοι, οι έμποροι και οι ιθαγενείς μισθοφόροι του αυτοκρατορικού στρατού[49]. Η περιοχή, υπό την πνευματική εποπτεία της Κωνσταντινουπόλεως, η θέση της οποίας είχε ανυψωθεί με τον γ' κανόνα της Β' Οικουμενικής Συνόδου, έγινε επί του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου κέντρο συστηματικής ιεραποστολικής δράσεως στους λαούς της περιοχής[50], πολύ δε περισσότερο με τον κη' κανόνα της Δ' Οικ. Συνόδου που ενέτασσε τις Εκκλησίες Πόντου, Ασίας και Θράκης στη δικαιοδοσία της Κωνσταντινουπόλεως, καθώς και τις Εκκλησίες των βαρβαρικών εθνών[51]. Η διάδοση του Χριστιανισμού στην περιοχή διευκολύνθηκε από την άφιξη των μοναχών που οι εικονομάχοι είχαν εξορίσει, με αποτέλεσμα η Χερσώνα να γίνει το κέντρο της ιεραποστολικής δράσης στην περιοχή, όπως και όλη η Κριμαία[52],[53],[54].

Το 860 μ.Χ. οι Ρώσοι του Κιέβου υπό την αρχηγία των Άσκολντ και Ντιρ, οδήγησαν στόλο από διακόσια (200) πλοία στο Βόσπορο και πολίόρκησαν την Κωνσταντινούπολη, ενώ ο Αυτοκράτωρ και το στρατός ήσαν απόντες σε εκστρατεία στη Μ. Ασία[55]. Η θαυματουργική επέμβαση της Θεοτόκου που εντυπωσίασε τους Ρώσους, ταυτόχρονα δε τα εμπορικά προνόμια που υποσχέθηκε η βυζαντινή διπλωματία στους Κιεβινούς, αν βαπτίζονταν[56], είχαν ως αποτέλεσμα να αποστείλουν οι Κιεβινοί πρέσβεις ζητώντας ιερείς για να τους βαπτίσουν. Οι δύο ηγεμόνες Άσκολντ και Ντιρ βαπτίσθηκαν, μαζί με ένα μέρος του λαού. Το βάπτισμα αυτό θεωρείται δικαίως το πρώτο ομαδικό και επίσημο βάπτισμα των Ρώσων και απαρχή της συστηματικής ιεραποστολικής προσπάθειας του Βυζαντίου σε αυτούς[57]. Πριν την αποδοχή του Χριστιανισμού από τους Κιεβινούς ο Μέγας Φώτιος είχε αποστείλει τους αδελφούς [Κύριλλο και Μεθόδιο στη Χαζαρία](#), ώστε να ελκύσουν τους Ιουδαίους και Ισλαμιστές Χαζάρους στην Πίστη και να συνάψουν συμμαχία εναντίον των Ρώσων[58]. Παρ' όλο που η έκβαση της αποστολής στους Χαζάρους δεν ήταν η αναμενόμενη, η διπλωματική αυτή περικύκλωση των Ρώσων είχε ως αποτέλεσμα να επισπεύσουν την προσέλευσή τους στην Εκκλησία[59],[60]. Σε εγκύκλιο επιστολή του προς τους πατριάρχες της Ανατολής το 867 ο Μέγας Φώτιος ανακοινώνει με χαρά ότι οι Ρως είχαν δεχθή

«επίσκοπον και ποιμένα» [61]. Η προσπάθεια αυτή συνεχίστηκε και με τον επόμενο Πατριάρχη, άγιο Ιγνάτιο, ο οποίος απέστειλε στο Κίεβο αρχιεπίσκοπο το 874, ενώ υπογράφηκε νέα συνθήκη μεταξύ των Ρώσων και του Βυζαντίου[62].

Το πρώτο αυτό βάπτισμα των Κιεβινών δεν σήμαινε και τον οριστικό εκχριστιανισμό των Ρώσων, διότι η κατάληψη του Κιέβου από τους ειδωλολάτρες Βαράγγους Ολέγ και Ιγώρ και η συρροή του ειδωλολατρικού βαραγγικού στοιχείου εξάρθρωσε το ιεραποστολικό έργο που είχε επιτελεσθεί [63], καθώς κηρύχθηκε διωγμός εναντίον του νεοπαγούς εκεί Χριστιανισμού με πρώτα θύματα τους Κιεβινούς ηγεμόνες Άσκολντ και Ντιρ [64]. Η νέα ηγεσία του κράτους του Κιέβου επεξέτεινε το κράτος του Κιέβου εις βάρος των Χαζάρων και ανέπτυξε εμπορικές συναλλαγές με την Κωνσταντινούπολη. Οι συναλλαγές αυτές κατοχυρώθηκαν με τρεις συνθήκες (911, 945, 971) που υπήρξαν αποτέλεσμα ισαριθμών ρωσικών επιδρομών κατά της Βασιλευούσης [65]. Στα κείμενα των δύο πρώτων συνθηκών παρατηρείται μία αξιοπρόσεκτη διαφορά. Στην πρώτη συνθήκη, του 911, με μία προκαταρκτική συνθήκη του 907 [66], καθορίζονται οι όροι της εμπορικής δραστηριότητας των Ρώσων αλλά και οι υποχρεώσεις τους έναντι της Αυτοκρατορίας, θεσμοθετείτο δε και η υπηρεσία τους στον αυτοκρατορικό στρατό. Στη συνθήκη αυτή, που έγινε επί της ηγεμονίας του Όλεγ, οι Βαράγγοι αντιπρόσωποι ορκίσθηκαν στους ειδωλολατρικούς τους θεούς [67]. Στην δεύτερη συνθήκη, του 945, που ακολούθησε την ήττα του Ιγώρ, ορκίζονται πλέον όχι μόνον ειδωλολάτρες, αλλά και Χριστιανοί αντιπρόσωποι στον Τίμιο Σταυρό, μέσα στον Ναό του Προφήτη Ηλιού στο Κίεβο [68]. Είναι φανερό ότι οι Ρώσοι έμποροι, που λόγω των φορολογικών απαλλαγών της συνθήκης του 911 είχαν δοσοληψίες με την Βασιλεύουσα και την εκεί παροικία τους του Αγίου Μάμαντος, ασπάζονταν τον Χριστιανισμό και τον μετέφεραν στην Ρωσία [69]. Το ίδιο συνέβαινε και με τους εμπόρους των ελληνικών πόλεων της Κριμαίας και του Καυκάσου[70]. Ταυτόχρονα, ο πρώτος πυρήνας, η πρώτη χριστιανική κοινότητα του Κιέβου εξακολουθούσε να υφίσταται [71] όπως και πολλές άλλες χριστιανικές κοινότητες με ελεύθερη δημόσια λατρεία[72].

Σημαντικός σταθμός στη διάδοση του Χριστιανισμού στη Ρωσία υπήρξε η βάπτισμα της ηγεμονίδος Όλγας, συζύγου του δολοφονηθέντος Ιγώρ, που έλαβε χώρα στην Κωνσταντινούπολη το 957 [73]. Η Όλγα, συγκινημένη από τη χριστιανική λατρεία στο Κίεβο[74] αλλά και το υψηλό ήθος των Χριστιανών στη χώρα της [75], σε επίσκεψή της στην Κωνσταντινούπολη για λόγους πολιτικούς και οικονομικούς, περισσότερο όμως για το Άγιο Βάπτισμα, βαπτίστηκε ως ηγεμονίς από τον ίδιο τον Πατριάρχη, τον κορυφαίο ιεράρχη, στην κορυφαία πόλη, τη Βασιλεύουσα, το ξακουστό και ελκυστικό στους Ρώσους «Τσάριγκραντ» [76]. Στο γυρισμό της ενίσχυσε ποικιλοτρόπως την υπάρχουσα Εκκλησία της Ρωσίας [77] και παρ' όλη

την αποτυχία της να πείσει τον υιό της Σβιατοσλάβο να ασπασθεί τον Χριστιανισμό [78], εν τούτοις κατόρθωσε να εξασφαλίσει την ανοχή του έναντι αυτού [79].

Μετά το θάνατο του Σβιατοσλάβου από τους Πετσενέγους, που ακολούθησε την ήττα του από τον Ιωάννη Τσιμισκή στην Βουλγαρία το 971 [80], οι υιοί του Ιαροπόλκος, Βλαδίμηρος και Ολέγκ ανέλαβαν την ηγεμονία των πόλεων Κιέβου, Νόβγκοροντ και Ντέρεβο αντιστοίχως. Διαμάχη μεταξύ του Ιαροπόλκου και του Ολέγκ είχε ως συνέπεια τον θάνατο του δευτέρου και τη φυγή του Βλαδιμήρου στη Σκανδιναβία. Με ισχυρό σώμα Βαράγγων ο Βλαδίμηρος επέστρεψε στο Νοβγκορόντ, οργάνωσε τον αγώνα εναντίον του Ιαροπόλκου και κατέλαβε το Κίεβο [81]. Ενώ ο φονευθείς αδελφός του διέκειτο φιλικά προς τους χριστιανούς και ήταν νυμφευμένος με Ελληνίδα, η επικράτηση του Βλαδιμήρου και των Βαράγγων ενίσχυσε στο Κίεβο την ειδωλολατρία [82]. Ο Βλαδίμηρος, όμως, είχε προφανώς πνευματικές ανησυχίες· για το λόγο αυτό ζήτησε από τα θρησκευτικά κέντρα αποστολή πρέσβευων για να του εκθέσουν τις δικές τους πίστεις. Από τις αποστολές των Μωαμεθανών Βουλγάρων, των Εβραίων Χαζάρων, των Χριστιανών Γερμανών και των Χριστιανών της Κωνσταντινουπόλεως, περισσότερο τον εντυπωσίασε η τελευταία, γι' αυτό και κράτησε κοντά του για εκτενέστερη συζήτηση τον απεσταλμένο φιλόσοφο μοναχό Κωνσταντίνο [83]. Αργότερα απέστειλε ο ίδιος πρεσβεία σε όλα τα παραπάνω θρησκευτικά κέντρα πλην των Ιουδαίων, διότι είχε πεισθεί από τον Έλληνα απεσταλμένο περί της λανθασμένης πίστης του Ιουδαϊσμού [84]. Οι αντιπρόσωποι του Βλαδιμήρου έμειναν έκθαμβοι μπροστά στη λαμπρότητα και ομορφιά της ελληνικής λατρείας [85] και στο θάυμα που τούς συνέβη μέσα στην Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως [86]. Όμως την αφορμή για τη στροφή του στον Χριστιανισμό την έδωσε η εξέγερση των Βάρδα Φωκά και Βάρδα Σκληρού εναντίον του Αυτοκράτορος Βασιλείου Β', το 986. Ο Βασίλειος απευθύνθηκε στο Βλαδίμηρο για βοήθεια, και ο δεύτερος υποσχέθηκε να στείλει στρατιωτική ενίσχυση στην Κωνσταντινούπολη και να εκστρατεύσει εναντίον της Χερσώνος, εάν θα τού έδιναν ως σύζυγο την αδελφή του Αυτοκράτορος Άννα. Οι Βυζαντινοί έδωσαν την υπόσχεση δεσμεύοντας το Βλαδίμηρο να δεχθεί το Χριστιανισμό. Μετά από τρίμηνη κατήχηση ο Βλαδίμηρος βαπτίσθηκε και, όπως και η προμήτωρ του Όλγα μετονομάστηκε σε Ελένη, έτσι και ο ηγεμών ονομάστηκε Βασίλειος. Μόλις έλυωσαν οι πάγοι της Μαύρης Θάλασσας, απέστειλε στην Κωνσταντινούπολη σώμα 6.000 πολεμιστών, οι οποίοι συνέβαλαν αποφασιστικά στην καταστολή της στάσης. Συγχρόνως ανεχώρησε για το Κίεβο η αντιπροσωπεία με την πριγκίπισσα Άννα. Το Πάσχα ή την Πεντηκοστή του 988 έλαβε χώρα το ομαδικό Βάπτισμα των κατοίκων του Κιέβου στον Δνείπερο και ακολούθησε ο γάμος του ηγεμόνος, ο πρώτος γάμος ξένου ηγεμόνος με πορφυρογέννητη πριγκίπισσα της Ρωμανίας [87]. Ο Βλαδίμηρος θέσπισε το

Χριστιανισμό ως επίσημη θρησκεία [88] και συνέβαλε αποφασιστικά στη διάδοσή του, πρωτίστως με το προσωπικό του παράδειγμα [89].

Η Εκκλησία της Ρωσίας διοργανώθηκε εξ αρχής ως μία των Μητροπόλεων του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, συμφώνως προς τον κη' κανόνα της Δ' Οικ. Συνόδου, παρ' όλες τις άλλες θεωρίες Ρώσων και Παπικών που θέλησαν αντιστοίχως να ανεξαρτητοποιήσουν ή να προσεταιρισθούν την ίδρυση της Ρωσικής Εκκλησίας [90]. Με πρώτους Μητροπολίτες τους Μιχαήλ και Λεόντιο η Εκκλησία ανέλαβε ευρύ ιεραποστολικό έργο αμέσως μετά το Βάπτισμα στο Κίεβο, φθάνοντας περί τα μέσα του ιγ' αι. τον αριθμό των 16 επισκοπών [91]. Η δε εν γένει συμβολή της Κωνσταντινουπόλεως και κυρίως της Εκκλησίας της, στη νεοπαγή Εκκλησία δημιούργησε την χρυσή ηλικία της Ρωσικής Εκκλησίας [92]. Δυστυχώς, η μογγολική κατάκτηση του 1240 ανέκοψε την πολιτιστική πρόοδο και διέλυσε τις ηγεμονίες και την Μητρόπολη της Ρωσίας, δημιουργώντας πλήθος εσωτερικών προβλημάτων [93].

Σημειώσεις τέλους

1. Προέλευση και επέκταση των Ρως 1. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων, Θεσσαλονίκη 1989, σ. 36 2. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., αυτόθι, σ. 37(υποσημ.) 3. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., αυτόθι, σ. 38 4. Γιαννακόπουλος Κ., Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 490 5. Γιαννακόπουλος Κ., αυτόθι 6. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., 636 7. Αυτόθι, 38 8. Φειδάς Βλ., Επίτομος Εκκλησιαστική Ιστορία της Ρωσίας, Αθήναι 1967, σ. 5 9. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σσ. 33.34 10. Γιαννακόπουλος Κ., ένθ. ανωτ., σ. 498 11. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σ. 5 12. Φειδάς Βλ., αυτόθι 13. Γιαννακόπουλος Κ., ένθ. ανωτ., σ. 498 14. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σσ. 5.6 15. Φειδάς Βλ., αυτόθι, σ. 5 16. Γιαννακόπουλος Κ., ένθ. ανωτ., σ. 499 17. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σ. 6 18. Φειδάς Βλ., αυτόθι 19. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 122 20. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σ. 6 21. Νυσταζοπούλου Μ., «Η ανόρθωση 802-945» ΙΕΕ, τόμ. Η', Αθήνα 1979, σ. 76 22. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 119 εε 23. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., αυτόθι, σ. 123 24. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., αυτόθι, σ. 122 25. Γιαννακόπουλος Κ., ένθ. ανωτ., σ. 499 26. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σ. 6 27. Νυσταζοπούλου Μ., ένθ. ανωτ., σ. 76 28. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 122 29. Νυσταζοπούλου Μ., ένθ. ανωτ., σ. 76 30. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 123 31. Νυσταζοπούλου Μ., ένθ. ανωτ., σ. 76 32. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 124 33. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 177 34. Γιαννακόπουλος Κ., ένθ. ανωτ., σ. 502 35. Αυτόθι, σ. 503

2. Σύντομο ιστορικό του εκχριστιανισμού των Ρως

36. Φειδάς Βλ., Επίτομος, σ. 3 37. Δεληκωστόπουλος Α., Οι Σάλπιγγες της Ιερικού και τα τείχη του Κρεμλίνου, Αθήνα 1993, σ. 26 38. Ζήσης Θ., Κωνσταντινούπολη και Μόσχα, Θεσσαλονίκη 1989, σσ. 15-26 39. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., Ο εκχριστιανισμός, σ. 68 40. Δεληκωστόπουλος Α., ένθ. ανωτ., σ.215 εε 41. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σσ. 71-77 42. Ζήσης Θ., αυτόθι σ. 27 43. Ζήσης Θ., αυτόθι, σ. 27 44. Βλ. Φειδάς Βλ., Εκκλησιαστική Ιστορία, τ.Β', Αθήναι 1994 σ. 247 εε. 45. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ. σ.19 46. Αυτόθι, σ. 51 47. Αυτόθι, σ. 81ε 48. Αυτόθι, σ. 85 49. Αυτόθι, σ. 87 50. Βλ. Αυτόθι, σσ. 101-105 51. Αυτόθι, σ. 106ε 52. Ομπολένσκυ Δ., «Η Αυτοκρατορία και οι βόρειοι γείτονές της», Η Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τ. Α', Αθήνα 1979, σ. 362 53. βλ. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σσ.112.176 54. Ομπολένσκυ, Δ., ένθ. ανωτ., σσ. 387, 362 55. βλ. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σσ.132-134 56. Φειδάς Βλ., Εκκλησιαστική, σ. 71 ε. 57. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 134 58. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., σ.47 ε 59. Ομπολένσκυ Δ., ένθ. ανωτ., σ. 366 60. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 135 61. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., 72 62. Ομπολένσκυ Δ., ένθ. ανωτ., σ. 366 63. Φειδάς Βλ., Επίτομος, σ. 7 64. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 144 65. Φειδάς Βλ., ένθ. ανωτ., 7 66. Νυσταζοπούλου Μ., ένθ. ανωτ., σ. 77 67. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 148 68. Αυτόθι, σ. 150 69. Δεληκωστόπουλος Α., ένθ. ανωτ., σ. 28 70. Ζήσης Θ., ένθ. ανωτ., σ. 24 71. Δεληκωστόπουλος Α., ένθ. ανωτ., σ. 29 ε 72. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 153 ε 73. βλ. Φειδάς Βλ., Επίτομος, σ. 10 74. Βελλιανίτης Θ., «Όλγα», ΜΕΕ τ. 18 σ. 792 75. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 156 76. Αυτόθι, σ. 157 77. Αυτόθι, σ. 159 78. Βελλιανίτης Θ., ένθ. ανωτ., σ. 799 79. Φειδάς Βλ., Επίτομος, σ. 10 80. Φειδάς Βλ., Εκκλησιαστική, σ. 78 ε 81. Αυτόθι, σ. 79 82. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 180 83. Δεληκωστόπουλος Α., ένθ. ανωτ., σ. 43 ε 84. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ., σ. 188 85. Αυτόθι, σ. 189 86. Ταχιάος Α., Πηγές Εκκλησιαστικής Ιστορίας των Ορθοδόξων Σλάβων, τ.Α., Θεσσαλονίκη 1984, σ. 63 87. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ. σ. 196 88. Μέγιεντορφ Ι., Βυζάντιο και Ρωσία, Αθήνα 1988, σ. 27 89. Μπουλάκη-Ζήση Χρ., ένθ. ανωτ. σ. 206 90. βλ. Φειδάς Βλ., Επίτομος, σσ. 14 - 23 91. βλ. αυτόθι, σ. 22ε 92. Αυτόθι, σ. 39 93. Βλ. Φειδάς Βλ., Εκκλησιαστική, σ. 260εε

© **2014 impantokratoros.gr** Επιτρέπεται η χρήση, διάθεση και αναπαραγωγή του υλικού του ιστοχώρου αρκεί να διατηρείται το αρχικό νόημα χωρίς περικοπές που πιθανόν να το αλλοιώνουν για μη εμπορικούς σκοπούς, με βασική προϋπόθεση την αναφορά στην πηγή: www.impantokratoros.gr